

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 310
van **CAROLINE GENNEZ**
datum: 3 maart 2015

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Basis- en secundair onderwijs - Dreigend lerarentekort

Uit recente arbeidsmarktanalyses blijkt dat het gehele onderwijs tegen 2020 problemen zal ondervinden om voldoende onderwijspersoneel te vinden. De nood aan meer onderwijspersoneel is onder andere het gevolg van de sterke bevolkingsgroei onder kinderen, het grote aantal leerkrachten dat tegen 2020 met pensioen kan gaan en de hoge uitstroom van startende leerkrachten uit het beroep. Daarnaast blijkt de instroom uit de lerarenopleidingen niet groot genoeg om de stijgende nood in te vullen en de vertrekkende leerkrachten te vervangen.

Uit een recent rapport van de Vlaamse Onderwijsraad blijkt dat er in 2020 61.000 leerlingen meer zullen zijn in het basisonderwijs dan in 2012. Eenzelfde trend tekent zich af binnen het secundair onderwijs. Het is belangrijk dat het beleid rekening houdt met deze evoluties en tijdig maatregelen treft. Deze maatregelen gaan dan over de lerarenopleiding. Hoe zorgen we ervoor dat er meer jongeren voor een lerarenloopbaan kiezen? Hoe zorgen we dat we voldoende zij-instromers hebben die de nodige praktijkervaring meebrengen? Hoe gaan we het vroegtijdig verlaten van jonge leerkrachten tegen? En hoe maken we beroep op zich aantrekkelijker. Tijdens de vorige legislatuur werd er met deze ingrediënten een ontwerp van loopbaanplan opgesteld. Met het oog op de toekomst en de juiste cijfers in het achterhoofd is het belangrijk om tijdens deze legislatuur duidelijke keuzes te maken.

1. Hoeveel voltijdsequivalenten (vte's) verspreid over de diverse onderwijsniveaus telt het Vlaams onderwijs?
2. Indien we de cijfers – zoals opgesomd in de vraagstelling – als uitgangspunt nemen, over hoeveel extra onderwijspersoneel gaat het dan (cijfers basis- en secundair onderwijs in 2020)? Indien er nog recentere cijfers zijn, dan graag hiervan een overzicht.
3. Wat is het aantal vroegtijdige uitstromers (binnen de vijf jaar) tijdens het schooljaar 2013-2014? Tekent zich daar een positieve of negatieve tendens af ten opzichte van vorige schooljaren?
4. Wat is het totale aantal instromers voor kleuteronderwijzer, leraar lager onderwijs en leraar secundair onderwijs binnen de lerarenopleiding tijdens het academiejaar 2013-2014 en 2014-2015?

5. Heeft de minister zicht op het aantal zij-instromers dat de afgelopen vijf schooljaren instroomde? Kan de minister aangeven welk percentage ook effectief aan de slag blijft in het onderwijs?
6. Kan de minister aangeven hoeveel personeelsleden in het onderwijs gebruikmaken van loopbaanonderbreking (voltijds of deeltijds), hoeveel van thematische verloven en hoeveel in andere stelsels al dan niet bezoldigde verminderde prestaties? Graag een overzicht om welke specifieke reden (ouderschap, bijstand palliatieve zorg,...).

ANTWOORD

op vraag nr. 310 van 3 maart 2015
van **CAROLINE GENNEZ**

1. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal voltijdsequivalenten verspreid over de diverse onderwijsniveaus in het Vlaamse onderwijs voor het schooljaar 2013-2014.¹

Onderwijspersoneel per niveau uitgedrukt in voltijds equivalenten (2013-2014)

	VTE 2013-2014
Gewoon basisonderwijs	54.546
Buitengewoon basisonderwijs	8.520
Gewoon secundair onderwijs (1)	60.513
Buitengewoon secundair onderwijs	7.944
HBO5 verpleegkunde (2)	1.143
Hoger beroepsonderwijs van het volwassenenonderwijs en SLO	791
Hogescholenonderwijs (3)	8.643
Secundair volwassenenonderwijs	4.983
Basiseducatie (4)	707
Deeltijds kunstonderwijs	4.270
Personeel van CLB, onderwijsinspectie, pedagogische begeleiding, internaten, ...	5.152
Totaal	157.212
Universitair onderwijs (5)	n.b.

(1) Personeel van het voltijds en het deeltijds secundair onderwijs.

(2) De opleiding verpleegkunde die vroeger behoorde tot de vierde graad van het BSO ging vanaf 2009-2010 over naar het hoger beroepsonderwijs (HBO5).

(3) Voor het hogescholenonderwijs zijn de lesopdrachten van de gastprofessoren en de mandaatsvergoedingen niet opgenomen in de voltijdse eenheden.

(4) Vanaf 1 september 2008 wordt de betaling van de personeelsleden van de Centra voor Basiseducatie overgenomen door het Beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Vanaf die datum treedt het Beleidsdomein op als 'derde betaler' voor die personeelsleden die met een arbeidsovereenkomst verbonden zijn aan een Centrum voor Basiseducatie (Contractueel door Onderwijs) en die niet op een andere wijze worden betaald. Op basis van de invoering van het decreet Volwassenenonderwijs van 15 juni 2007 wordt dit derdebetalersysteem ingevoerd.

(5) Bij het beschikbaar stellen van deze publicatie waren de gegevens voor het universitair onderwijs van februari 2014 nog niet beschikbaar.

2. Ik verwijs naar de strategische verkenning van de VLOR en de publicatie "Hoogste Tijd voor Capaciteit" van de VLOR. Hieruit blijkt dat in het basisonderwijs in de periode 2012-2022 in totaal 27.036 nieuwe personeelsleden nodig zijn als gevolg van de leerlingengroei en de uitstroom van leerkrachten. In het secundair onderwijs resulteren deze ontwikkelingen in een vraag naar 32.600 nieuwe personeelsleden."²

¹ <http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/vlaams-onderwijs-in-cijfers-2013-2014>

² Patrick Poelmans, De vraag naar leerkrachten nu en in 2020. Kwantitatieve verkenning van de toekomstige personeelsbehoeften in het basisonderwijs en secundair onderwijs, VLOR, Hoogste tijd voor capaciteit!, 2014

In deze prognoses is al rekening gehouden met de vorige hervormingen op het vlak van terbeschikkingstelling voorafgaand aan het rustpensioen en pensioenen. De maatregelen van de huidige federale regering, die nog in uitwerking zijn, zijn hierin nog niet verrekend.

3. Het Ministerie van Onderwijs en Vorming publiceert op regelmatige basis cijfers over de uitstroom van jonge leerkrachten. Het betreft hier leerkrachten die jonger zijn dan 30 jaar, ongeacht hun aanstelling (vast, tijdelijk, interim) die over een periode van vijf jaar gevolgd worden. In onderstaande tabel worden de uitstroomcijfers voor de periodes 2008-2013 en 2009-2014 weergegeven per onderwijsniveau. Zoals ook uit eerdere rapporten bleek, is de uitstroom het hoogst in het (buitengewoon) secundair onderwijs. Over alle onderwijsniveaus heen zien we dat ongeveer 17% van de leerkrachten jonger dan 30 jaar binnen een periode van vijf jaar uit het onderwijs stroomt. Hoewel dit een aanzienlijk percentage is, blijkt uit onderzoek dat dit niet hoger ligt dan in het buitenland of in vergelijking met andere sectoren.³

Uitstroom van leerkrachten jonger dan 30 jaar, 2008-2013 en 2009-2014

	In dienst 2008	In dienst 2013	Uitstroom 2008- 2013	In dienst 2009	In dienst 2014	Uitstroom 2009- 2014
Kleuter	6.657	5.980	10,2%	7.015	6.248	10,9%
Buitengewoon Kleuter	424	379	10,6%	405	353	12,8%
Lager Onderwijs	11.551	10.189	11,8%	11.337	10.019	11,6%
Buitengewoon Lager	2.888	2.449	15,2%	2.836	2.382	16,0%
Secundair Onderwijs	15.249	11.923	21,8%	15.192	11.687	23,1%
Buitengewoon Secundair	1.966	1.407	28,4%	1.955	1.435	26,6%
Totaal	38.735	32.327	16,5%	38.740	32.124	17,1%

Onderstaande tabel geeft de totale uitstroom van jonge leerkrachten in het Vlaamse basis- en secundair onderwijs weer over een langere periode. Daaruit blijkt dat de uitstroomcijfers tamelijk stabiel zijn en steeds tussen 16% en 17% schommelen.

Uitstroom van leerkrachten jonger dan 30 jaar van 2003-2008 tot 2009-2014

Periode	2003- 2008	2004- 2009	2005- 2010	2006- 2011	2007- 2012	2008- 2013	2009- 2014
Uitstroom	16,12%	16,56%	16,23%	17,35%	16,12%	16,54%	17,08%

4. Onderstaande tabel toont het totale aantal instromers in de verschillende lerarenopleidingen voor drie academiejaren (de cijfers voor 2014-2015 zijn nog niet bekend). Het gaat daarbij om het totale aantal studenten dat zich voor het eerst inschrijft in de lerarenopleiding (dit kunnen ook niet-generatiestudenten zijn). De afgelopen jaren was het aantal trajectstarters aan de lerarenopleiding vrij stabiel.

³ Katrien Struyven, Gert Vanthournout, Teachers' exit decisions: An investigation into the reasons why newly qualified teachers fail to enter the teaching profession or why those who do enter do not continue teaching, *Teaching and Teacher Education*, Volume 43, October 2014, Pages 37-45; Ilse Laurijssen, Retentie in het beroep van leraar. Een analyse op basis van de longitudinale SONAR-data, *Steunpunt Studie en Schoolloopbanen*, 2011, rapport nr. SSL/OD2/2011.26

Aantal trajectstarters aan de lerarenopleiding per opleiding*

Aantal studenten	onderwijs: kleuteronderwijs	onderwijs: lager onderwijs	onderwijs: secundair onderwijs	Totaal
2011-2012	2.343	3.423	4.510	10.276
2012-2013	2.257	3.398	4.199	9.854
2013-2014	2.340	3.526	4.113	9.979

*Een student wordt in de opleiding als trajectstarter beschouwd in het eerste academiejaar dat hij/zij zich hierin inschrijft. Dit kunnen zowel generatiestudenten als niet-generatiestudenten zijn.

Het aantal generatiestudenten is wel al (voorlopig) bekend voor het academiejaar 2014-2015. Hier zien we een lichte daling, vooral te wijten aan een dalende populariteit van de lerarenopleiding secundair onderwijs.

Aantal uitgeschreven en niet uitgeschreven generatiestudenten met een diplomacontract aan de lerarenopleiding per opleiding.

Aantal inschrijvingen	onderwijs: kleuteronderwijs	onderwijs: lager onderwijs	onderwijs: secundair onderwijs	Totaal
2012-2013	1.617	2.258	2.728	6.603
2013-2014	1.634	2.239	2.662	6.535
2014-2015*	1.531	2.143	2.274	5.948

*De cijfers van academiejaar 2014-2015 zijn nog niet officieel gevalideerd door de instellingen en kunnen nog veranderen in de loop van het academiejaar. Het gaat om de stand van zaken op 6 maart 2015.

- Om een zicht te krijgen op de zij-instroom, is eerst onderzocht welke personeelsleden reeds prestaties buiten het onderwijs hadden verricht, die meetellen voor hun geldelijke anciënniteit, voor ze onderwijsdiensten hebben uitgevoerd. We beperkten ons hiervoor tot de personeelsleden die de afgelopen vijf jaar in het onderwijs stapten. In een tweede stap werd bekeken hoeveel leerkrachten in de afgelopen vijf jaren 30 jaar of ouder waren en 0 jaren anciënniteit hadden. Vervolgens werden de twee resultaten naast elkaar gelegd en enkel de unieke personeelsleden werden weerhouden. Op basis daarvan blijkt dat er vanaf 1/9/2010 tot op heden 9189 zij-instromers in het basis- en secundair onderwijs stapten. Van deze groep zijn momenteel (vanaf 1/1/2015 tot op heden) nog steeds 6237 personeelsleden in het onderwijs aan de slag. De uitstroom van deze groep bedraagt over een periode van bijna vijf jaar dus 32%.
- Hiervoor verwijs ik naar het recent gepubliceerde jaarverslag van het Agentschap voor Onderwijsdiensten waar deze cijfers, per onderwijsniveau, in detail worden voorgesteld.

<http://www.ond.vlaanderen.be/wegwijs/agodi/publicaties/rapporten/agodi-jaarverslag/>